

Ülést tartott a KISZ megyei bizottsága

Tegnap, kedden délután Bódi György első titkár vezetésével tartotta soron következő ülését a KISZ Csongrád megyei bizottsága.

A testület tagjai meghallgatták a KISZ Szentesi városi és járási bizottságainak együttes beszámolóját a két KISZ-bizottság együttműködésének

helyzetéről, valamint a tanulói munkabizottság jelentését a tanintézeti tervezés kísérleti rendszerének tapasztalatairól.

Ezt követően a megyei KISZ-bizottság elfogadta azt az intézkedési tervet, amely a makói járásban a KISZ-feladatokat tartalmazza.

Utazik a herendi porcelán

Világszerte ismert, keresett az értékes-különleges herendi porcelán. A Herendi Porcelángyár áruinak több mint háromnegyed részét tőkés-országokba exportálják. Az egyik legdivatosabb, legkeresettebb étkészletük a MIREMARE elnevezésű, amelyet először mexikói megrendelésre készítettek. Ugyancsak kedveltek az óperza mintázatú étkészletek is. (MTI)

Vándor-szemhatár

Születésnap beszélgetés Ábrahám Ambrussal

„Négyesztendős voltam, amikor kint a mezőn, az erdélyi havasok között nagybátyám megkérdezte tőlem, mi akarok lenni. Azt válaszoltam: Ábel bácsi, én olyan ember szeretnék lenni, akinek senki nem parancsol.”

A most 85 esztendő dr. Ábrahám Ambrus akadémikus, a szegedi tudományos élet doyenje saját életével, munkásságával bizonyította, hogy jó példával nevelni, hatni nemesebb dolog, mint parancsolni. Ma is őzi az erdélyi havasok fáiak sudár természetét, írásaiban a székelység tisztán, csobogó nyelvi forrásait, mely összekapcsolódik benne a biológia tudományágának pontosságával, a dolgok kristálytisztá megnevezésével. Naponta bejár a tanszékre, folytatja több mint hat évtizede megkezdett tudományos munkásságát, kongresszusokra készül, előadásokat tart, doktori diszertációkat véleményez.

„Se fel nem néztem senkire, se le nem néztem senkit. Szívtam utcaseprő pipáját és selmeci tubákat.”

Szobájának falán festett portréja, életének elengedhetetlen tartozékával, a mikroszkóppal.

A mikroszkóp szinte az életemet jelenti. Kutatómunkám nélkülözhetetlen eszköze, társ és barát. Mindent jelent számomra, örömet és bánatot, minden tudást és nem tudást. Először Csíksomlón, ötödikes gimnazistaként néztem mikroszkópba, s a természetrajztanárunk mindenkitől megkérdezte, mit lát. Én az égvilágon semmit nem láttam, de amikor az öreg Csató tanár úr megszorongatta „vastag székely nyakamat”, egy idő után csak bementem azt, amit a többiek. Aztán 1916 őszén sávos évetemistaként szövetani gyakorlatokon láttam mikroszkópot, komolyan azonban harmadévesként néztem bele, amikor már a budapesti egyetem tanársegédje voltam.

Hogyan került kapcsolatba választott tudományterületével, a szövetannal, az idegrendszer vizsgálatával?

Megszerettem a mikroszkópot, mert abban láttam meg az élet alapját, a sejtet. Ez az eszköz segített megismeretni a szövetant. Amikor gyakorlatokat vezettem, belenézttem minden hallgató mikroszkópjába. Csak annyit magyaráztam, amennyire a hallgatóknak szükségük volt, de a magam számára mindent megfigyeltem, feldolgoztam. Így lettem hisztológus, majd neurohisztológus. Amikor még nem láttam se idegsejtet, se idegrostot, óriási érdeklődéssel kerestem és figyeltem a nemzetközi folyóiratokban közlő ábrákat, képeket, amelyek nemcsak gyönyörűséget jelentettek, de gondolatokat is adtak. Azt ízeztam ugyanis, hogy a középiskolában mindent megtanultunk, amit nem lehet, és semmit nem tanultunk meg abból, amit meg lehet tanulni. Tudtuk, hogy van érzet, érzet, észlelés, de hogy van máj, szív, vérérdény, agy és idegrendszer, azt, hogy ezek mire szolgálnak, milyen

funkciókat toltanak be, nem tudtuk. Ez vezetett a funkcionális anatómiához és a szövettanhoz. Majd az összehasonlító szövettanhoz, s amikor az alapoknak birtokába jutottam, egyre jobban kezdett érdekelni az idegrendszer — a környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agy. Három évig éjszakákon át hajoltam a mikroszkóp fölé, a fűtetlen szobában gyakran rámköszöntött a nap, akácfalevéllel tömött pipámmal melegítettem elgémberedett ujjaimat, de tudtam, hogy munkámnak meg lesz az eredménye. Akkor lettem hisztológus.

Bizonyára az első mikroszkóp és a legújabb elektromikroszkópok között óriási a különbség. Hogyan befolyásolta ez az évek során munkáját?

Az első mikroszkópélmény 250-szeres nagyítást mutatott. 1967 óta, amióta elektromikroszkóppal dolgozom, ötszázszoros, sőt, egymilliószoros nagyításokat is szemlélhetek. Meg kell mondanom, hogy ez nem vezetett közelebb új igazságokhoz. Hiszen a dolgoknak, jelenségeknek nem oka van, hanem okai. Amikor negyvenévi fénymikroszkópos vizsgálataim után az elektronmikroszkópos lencsém elé tettem egy idegpreparátumot, új világot láttam. S ha majd még nagyobb eredményekre lesz képes a tudomány, újabb ismeretlen birodalmak tárulnak fel. Minél mélyebbre jutunk a dolgok megismerésében, annál nagyobbak és mé-

lyebbek az új felfedezésre váró birodalmak. Ez a vándor-szemhatár a tudósok hajtóereje.

A természettudomány, a biológia tudománya és a kutatómunka meghatározza egész életét. Hogyan kapcsolható össze mindez életszemléletével?

Kicsi koromtól kezdve az élet minden formájában érdekelt. Természettudományban nöttek fel, figyeltem a növényeket, állatokat, embereket. Gyerekkorom egyik legjobb barátja egy öreg pásztor, Duda bá' volt. Egész életét a hegyek között, elzártnak töltötte. Amikor az iskolából hazalátogattam, első utam mindig hozzá vezetett. A házuk előtt gyakran megbirkóztunk, szálfageyenes, erős ember volt. Egyszer aztán én győztem. Mire azt mondta: Többet úrral és diákkal nem küzdünk...

Dr. Ábrahám Ambrus 1934 óta él Szegeden. Több mint hat évtizedes munkásságáért megkapta a Kossuth-díjat és számos más elismerést. Könyveit, publikációit a világ minden táján ismerik. A Magyar Biológiai Társaság szegedi csoportja holnap, csütörtökön délután 5 órakor a JATE Ady téri épületének előadótermében üdvözlő a nyolcvanöt éves dr. Ábrahám Ambrus akadémikust. Az ünnepi ülésen — melyen dr. Horváth Imre egyetemi tanár elnököl — a tanítványok öt szakelőadással köszöntik tanítómestereiket.

Tandi Lajos

Ismeretterjesztés, tanfolyamok

Ülést tartott tegnap délután a TIT városi szervezetének elnöksége. Először dr. Diós József gimnáziumi igazgató, a TIT Központi Nyelviskola vezetője számolt be a nyelvtanfolyamokon végzett munkáról. Elmondta, hogy tavaly Szegeden 104 idegen nyelvű tanfolyamra 1830 hallgató jelentkezett, az idén októberben megkezdett oktatási évadban pedig a Tömörkényi gimnáziumban, a Radnóti gimnáziumban, valamint a 15 kihelyezett tanfolyamon (összesen 53 működik) több mint ezren kezdtek idegen nyelveket tanulni. Öröndösködött, hogy ebben az évben orosz nyelvvizsgaalkotó is indult. Fejlődésnek számít, hogy nőtt a kihelyezett tanfolyamok száma. A tanfolyamok 15 hétig tartanak, de szerveznek heti 12 órás, 10 hetes intenzív kurzusokat is. Újjá kívánják szervezni a társalgási klubokat, s a románul bővítik a választható nyelvek számát.

Az elnökségi ülés következő napirendi pontja a Magyar Földrajzi Társaság szegedi osztályának ötvenes munkáját értékelő beszámoló volt, amelyet dr. Fehér József, az osztály titkára, a városi elnökség tagja tartott. Beszámolt arról, hogy a földrajzi társaság országos választmányra a legjobb vidéki szakosztálynak minősítette a szegedi, az előadások magas látogatottságáért (öt év alatt 53 előadás, 32 előadóval, átlagosan 130-150 fős látogatottsággal), kiemelkedő színvonaláért és változatos tematikájáért. A természettudományok és gazdaságtudományok területén is foglalkoztak: mint például a szegedi árvízvédelem ügye, a környezetvédelem és az urbanizáció számos kérdése. Egyik fő feladat ezután a földrajzi ismeretterjesztés hatékonyságának növelése — az ifjúság körében.

Kaposvár semper fidelis

Aki Kaposvárra érkezik, szinte el sem kerülheti a színházat. Vicceltek már meg úgy ideérkező emberek, hogy az állomás előtt várakozó taxiba ültették őket, vitessék magukat a színházba. Persze a sofőr is „ugrott”: „ne velem szórakozzon! Itt van az állomással szemben, egy futamodásnyira...”

Babarczy László, a Csiky Gergely Színház igazgató-főrendezője a nyáron azt nyilatkozta a Kritikának: nagyon hiszi, hogy Kaposvár az elmúlt négy-öt év során színházi város lett. S mondta mindezt azután, hogy a tavaszi, nagy port vert „robbantás”, a társulat gerincét képező emberek Nemzeti Színházba történő távozása körül éppen hogy elcsúszott a visszhang. Majd új évad kezdődött...

Bemutató Kaposvárott, Shakespeare: Szeget szeggel. Előbb csodálkoztam a választáson. Itt-ott unalmas, szürkes happy enddel végződő darabnak tűnt az egyetemi szeminárium. Macbeth-es, Hamlet-es csillogásában. Most a színpadon 20 ezer volt futkározik a kéket-sárgát villantó neonszegélyben, felül a kápolna keresztje fölött is. Az apácarendbe belépni készülő Izabellán divatos keki-ruha, piros kendővel. A poroklábok huszadik századi egyenruhában, fedetlen fejű, a hatalmon levők zárt eleganciájú bársonyöltönyben. Már érdemes belegondolni a cím eredeti jelentésébe is: Measure for measure — mértéket mértékként, vagyis az újszövetségi hegyi beszéd egyik részletére utal: „amilyen mértékkel mérték, olyan mértékkel mérnek nektek”. Sajátosan izgalmas, az egyéni felfogásban óriási többletet adni képes Shakespeare-interpretáció. A hatalmon levők, akik a törvények szellemét kéri számon, külön-külön sem, egymás ellenében sem mentesek éppen az immorális cselekedetek rugóitól. Sőt! A korszerűsített és a hatalmi struktúra rejtett torzulásait felmutató értelmezés mögött szabadság és szabadság, törvényisztelet és törvénytelenség dialektikus villámait cikázna ide-oda, kék-sárga neonfényben. Ime, Shakespeare még mindig felfedező nagysága vagy a kaposvári folyamatosság-újbönnés ereje, tolaokodhat fel bennünk a dilemna.

Úgy látom, a változások óta, talán azok ellenére is, van egyféle kontinuitás Kaposvárott... — mondom Babarczy Lászlónak.

Szelleme teremti mindenkor a színházat. Az valóban nem változott. A régiak folyamatos jelenléte, áttételesen és szó szerint egyaránt (Pogány Judit, Koltai Róbert, Zsámbéki Gábor például a mai előadásban is itt volt) biztosítéka mindennek. De nemcsak erről van szó. Azt a közösségi jelleget, amely mögött mindig egyfajta társadalmi tartás is rejlett — úgy érezzük, sikerült megőrizni. Néhány tehetséges fiatal be tudunk építeni a társulatba, többekkel kísérletezünk, talán sikerrel. Az etikai tényezők továbbra is fontosak...

A mai Shakespeare-bemutató...

...folytatása, példája ennek a kontinuitásnak. A konvencionális színházban avittá vált műveket olyan közegbe helyezzük, hogy ki-nyílnak azok az asszociációs kapuk, amelyek újra élővé, egyben nyitottá teszik a darabot. Így aztán egyszerűen rábízunk magunkat mindarra, amit a darab adni képes... A Szeget szeggel nem az első a sorban. Nem is az utolsó.

Próbáltak valamit kezdeni az operett műfajával is. A Mágus Miskával, a Sybill-lel, legutóbb a Nebáncsvirággal...

Hosszú ideje tusakodunk ezzel. Az operett igen erős színházi forma, önmagában nem lebecsülendő. Aki valóban szereti a színházat, azt izgatja a dolog, mit is lehetne vele kezdeni. El lehet játszani a benne levő blód valóság tartalommal, mintegy visszajára fordítva azt. A teatrális formákkal is el lehet szórakozni. De nem hülyeségedésről van itt szó! Hanem bonyolult és igen nehéz formai játékot jelentő, komoly feladatról. Ha ideveszünk az Állami áruházat, azt is bekalkulálhatjuk, hogy a darabban egy, a kort fölöttébb jellemző drámai anyag

fesült, amit csak észre kellett venni. Viszont nem számít tipikusnak operett-szempontból. Általában háromféle úton-módon lehet ma valamit kezdeni az operettel: vagy a commedia dell'arte felé haladva, összeházi hatásokkal, halálisan komolyan véve az anyagot. Vagy az atmoszférát ad abszurdum valóságként elfogadva, egyben megmutatva, hogy valamiféle intellektualitás lebeg fölötté. A harmadik variáció a mi Nebáncsvirág-előadásunk: az operett, mint forma és elemek rendszere, amelynek összefüggésekre nincs szüksége. Modern színpadi ritmusban, modern ízű jelzésrendszerrel mindezt. Viszont ismétlem, az egész dolog igen bonyolult... Talán az utóbbi a járható út, de nem biztos.

Operett, Shakespeare és egy társulat Kaposvárott. Ahol a színház az érzékezőkkel azonnal szembetűnik. Ahol voltak változások, de valami, a legfontosabb, változatlan maradt: az igény, hűnek maradni egy eredeti, korszerű, tehát izgalmas, szép és színvonalas munkához, az ezt feltételező körülményekhez. Úgy látszik, Kaposvár mindig hűséges. Kaposvár semper fidelis.

Domonkos László

A jugoszláv ifjúsági küldöttség látogatásai

A megyénkben tartózkodó, Milan Milanidovic vezette Jugoszláv Szocialista Ifjúsági Szövetség vajdasági választmánya küldöttségét tegnap, kedden délelőtt fogadta az MSZMP Csongrád megyei bizottságának épületében Gyárfás Mihály, a megyei pártbizottság titkára.

Ezt követően a jugoszláv fiatalok képviselői Bódi Györgynek, a KISZ megyei bizottsága első titkárának kíséretében a József Attila Tudományegyetemre látogattak. Dr. Rácz János rektorhelyettes ismertette az egyetem helyzetét országunk felsőoktatási intézményeinek sorában, majd beszélt az itt folyó oktató-nevelő és tudományos munkáról. Országaink közötti összekötő kapocsként említette az egyetemen tanuló jugoszláv diákokat, akik közül többen itt szereztek tudományos minősítést.

Dr. Vastagh Pál, a KISZ KB intéző bizottságának tagja is köszöntötte a vendégeket. Röviden utalt a KISZ és a Jugoszláv Szocialista Ifjúsági Szövetség fejlődő kapcsolataira. Hasonló gondolatoknak adott hangot dr. Csernus Sándor, a JATE KISZ-bizottságának titkára is.

Milan Milanidovic köszöntötte meg az egyetem vezetőit, hogy átfogóan ismertették a küldöttség tagjaival az

egyetem oktatómunkáját és a KISZ-vezetőknek azt, hogy a fiatalok mozgalmi tevékenysége is kirajzolódott ellensége. E közben említett tett a JATE és az újbudai felsőoktatási intézmény jó kapcsolatáról.

Ezután a vendégek kérdéseire dr. Rácz János rektorhelyettes válaszolt.

Délután a küldöttség Horváth Andrásnak és Lelé Istvánnak, a KISZ megyei bizottsága munkatársainak kíséretében Makóra látogatott. A kora esti órákban Deszkre utaztak és a község művelődési házában szeptemberi kulturális bemutatót vettek részt, majd este visszakereszték Szegedre.

Kiváló újítók

A SZOT, a Találmányi Hivatal és a Könyvüipari Minisztérium eddigi tevékenységük elismeréseként Kiváló Újító kitüntetéssel adományozott a KSZV kilenc dolgozójának. Arany fokozatot kapott Huszta Ferenc, az Újszegedi Szövetség főmérnök-helyettese; az ezüst fokozattal Hódi István, a Szegedi Jutárugyár műszaki osztály-vezetőjét, dr. Kasza Gyulát, a Szegedi Jutárugyár cso-

portvezetőjét, Szabó Jánost, a vajhádi telep vezetőjét és Széll Jánost, az Újszegedi Szövetség üzemvezetőjét jutalmazták; míg a bronz fokozatot Baldauf Imre, a Pécsi Fonó- és Szövetség műszaki ügyintézője, Gábor Imre, a Szegedi Jutárugyár tmk-vezetője, Papós Péter, a Szegedi Jutárugyár villany-szerelője és Vitusz István, a vajhádi telep karbantartó-mű-vezetője kapta meg.